

קובץ
הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה ובחסידות

ראה
גליון מב (קמה)

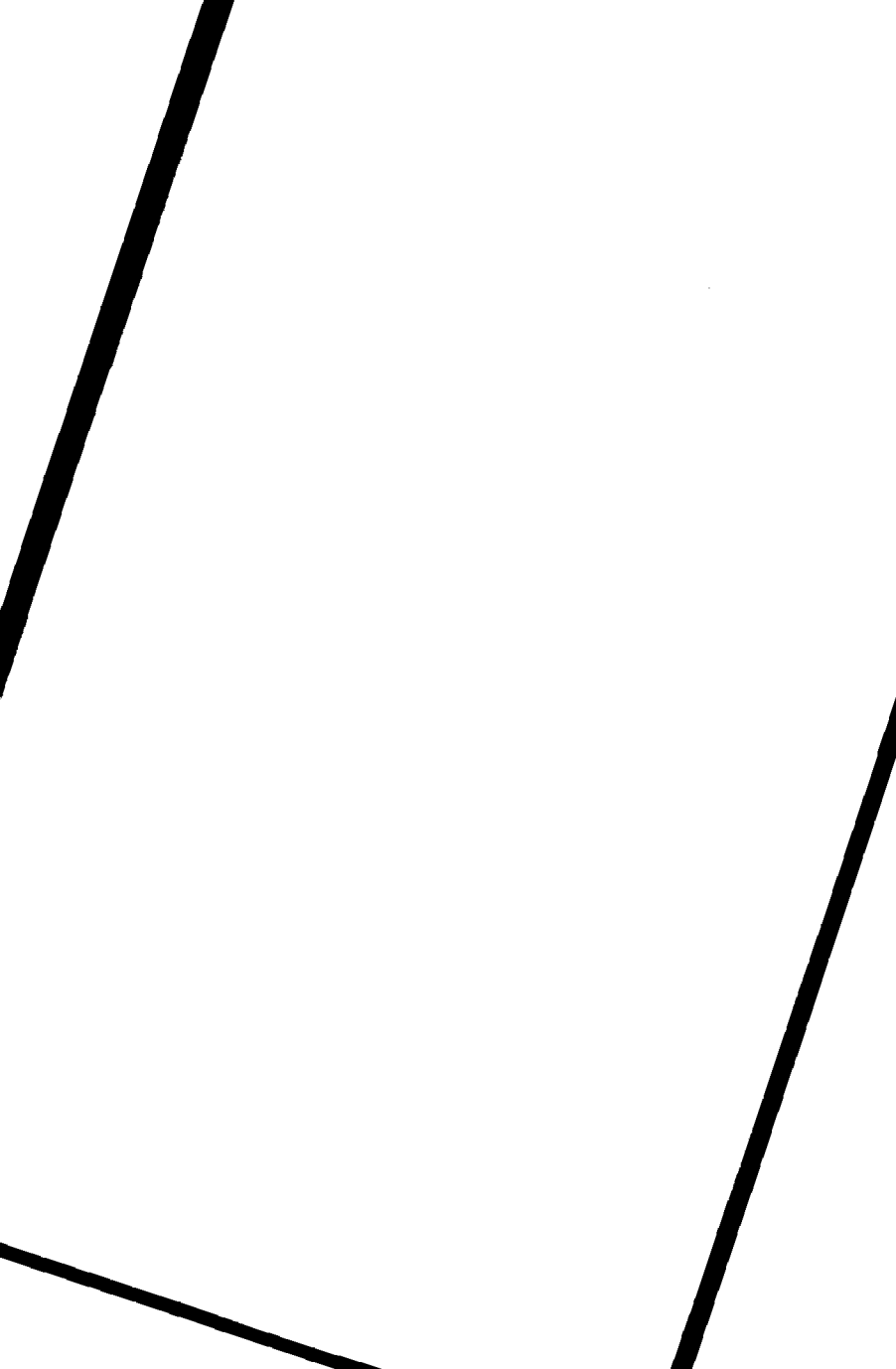
יוצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראַי עוועניו • ברוקלין, ניו יאָרק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושתים לבריאה

שמונים שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

ת ו כ ו ה ע נ י נ י ם

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

ד עשיית פסל - דגם עשייתו פסולה
ה מסייע יש בו ממש או לא
ח הק"ו דמרובה מדה טובה
ח ממתני אסור לומר תהלים בלילה

נ ג ל ה

ט אם בשינה תלוי חיות האדם
י גזירת שמא יעמוד לפוש (גליון)

ח ט י ד ו ת

י שהרשב"י פעל ירידת הגשמים ע"י לימוד התורה

ש י ח ו ת

י החילוק בין הבבלי והירושלמי הוא בהוה ועתיד
יא לימוד מס' מו"ק
יב ט"ו באב קיימא סיהרא באשלמותא
יב ציור המנורה שעל שער סיטוס (גליון)
יג שהשגחת האלקות הוא בכל פרט ופרט

ש ו נ ו ת

יג הערות במפתח רשימת מאמרי כ"ק אדמו"ר מהוריי"ץ
יג הערות ללוח היום היום

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

א. בלקו"ש פ' דברים ש.ז. בהערה 32 אי' כי גם עשייתו 'אסורה כמש"נ לא תעשה לך פסל אפילו שלא לעובדו (ספורנו יתרו כ,ד).

ולכאורה מדוע הביא כ"ק אדמו"ר שליט"א, מספורנו לכאן והרי ענין זה דגם עשייתו אסורה מפורש בתו"כ ר"פ קדושים "מכאן אמרו העושה עבודה זרה לעצמו עובר משום שחי אזהרות משום שלא תעשו ומשום לא לכם, רבי יוסי אומר משום שלש וכו' (אלא דשם הוא עה"כ (שם יט,ד) ואלקי מסכה לא תעשו). [בפרש"י יתרו כ,ג, ממכילתא: לא יהי' לך, למה נאמר, לפי שנאמר לא תעשה לך אינן לי אלא שלא יעשה העשוי כבר מנין שלא יקח ת"ל לא יהי' לך לַיִסּוּפִי אִם נִדְחָק שׁוֹהוּ דוֹקא כְּאִשְׁרֵי עֲבָדִים אַח"כ אַבְל בְּעִשְׂיָתוֹ לְבַד אֵינּוּ עוֹבְרִי. אַבְל דּוֹחֵק גְּדוּל לְפָרֶשׁ כֶּךָ הָרִי פִּסְקוֹ הֶרְמַב"ס הֵל' ע"ז פ"ג ה"ט ומפורש שם לא רק דאסורה אלא "אע"פ" שלא כו' עבדה לוקה שנאמר לא תעשה לך פסל וכל תמונה ויתרה מזו מנאה למצוה בפ"ע במנין תרי"ג מצות סהמ"צ מל"ת ב' וג'. ומפורש גם שם דלוקה רק בעשי' אף על פי שלא עבדה. אמנם הרמב"ן (השגת לסהמ"צ מל"ת ה'; וכן בפירושו עה"ת יתרו כ,ג) חולק על הרמב"ם בזה עיי"ש, אבל הרי כן הוא לדעת הרמב"ם.

שוב חשבתי שבדיוק הובא מספורנו, כי בספורנו מפורש לא תעשה לך אפילו שלא לעבדו, היינו שעושהו אבל אין כוונתו לעובדו או גם שכוונתו שלא לעבדו. משא"כ ברמב"ם ה' ע"ז שם מפורש רק אע"פ "שלא עבדה", והיינו הגם שבפועל לא עבדה לוקה, אבל כוונתו בעשייתו הוא לעובדו, ובסהמ"צ שם מל"ת ב' מפורש שהזהירנו מלעשות ע"ל לעבדו [ובתרגום העליר "להעבד" ובקאפאח 'אשר יעבדו' [ובמל"ת ג' שם כתב: שהזהירנו מעשות ע"ז לזולתנו כדי שיעבד אותה [ובתרגום קאפאח: ואפילו לזולתנו לעבדה]. ולכאן כן מוכח בחינוך מצוה כז בתחלתו.

ולכן הובא מספורנו דוקא כי בפנים השיחה מבואר שיום עשיית העגל הוא יום בפני עצמו מהרתו שעבדו את העגל, וביום עשייתו לא נתכוונו אפי' לע"ז, ואדרבא אהרן אמר חג לה' **מחר**, שהי' יכול לבוא מזה תועלת כו' כמבואר בארוכה בהשיחה, ולכן הובא מספורנו שגם עשייתו אסורה אפילו שלא לעבדו.

אמנם צ"ע בזה: א) דלכאן מזה שלדעת הרמב"ם האיסור והלאו הוא "אע"פ שלא עשאה בידו" "בין שיצוה לעשותה", והיינו שגם לראיה בארוכה מנ"ח מצוה כז, שאי"ז שייך לדין שליחות וכו' עיי"ש בארוכה), שבזה לכאן אינו שייך מה הי' כוונתו, שכוונתו לעבדו אינו חל וכו' על הע"ז שעשה, וראה לסהמ"צ שם מל"ת ה'. ולהעיר מצפ"נ לרמב"ם שם, מהד"ת ע' 18.

ב) בכל אופן בסהמ"צ שם מל"ת ד; כ' הרמב"ם: שהזהירנו מעשות צורות בעלי חיים מהעצים והאבנים והמתכות וזולתם

ואע"פ שלא יעשה להעבד" וזה נלמד מ'מ"ש לא תעשון אתי אלקי כסף ואלקי זהב וגו' כמ"ש הרמב"ם שם. ולכא"ו עשיית העגל אסור רק מטעם זה.

אבל להעיר שבספר היד שם הל' ע"ז פג ה"י כתב ואין איסור לצור לזוי אלא צורת האדם בלבד. ובהי"א שם צורת הבהמות ושאר נפש חי' חוץ מן האדם כו' וכיוצא בהן מותר לצור אותם. ועד"ז הוא בסהמ"צ הוצאת העליר וקמפאח, דהאיסור הוא רק צורת אדם, וראה פני יהושע ר"ה כד, ב, דישיאל בקשו שהארץ יעשה להם פרצוף אדם תמורת מרע"ה והוא עשה כן רק פרצוף שור דהארץ ידע הדרשה דלא תעשון אתי הזינו אותו דפרצוף אדם, ע"כ עשה להם פרצוף שור, ועי' מנ"ח שם ד"ה הנה הלאו. ויש להאריך בכ"ז.

הרב נ.בר"ל

- ברוקלין נ.י. -

ב. איחא בלקו"ש ח"ט ע' 257: " לתוכן מכ' הנ"ל בו כ' שמפני החולשה, אחר מניח לו הפילין והוא רק מהדק, או גם פחות מזה - המותר לו (וצריך) לברך. ולפענ"ד מברך בק"ו מניקף דכיון שמנמיך השערות מהוייב מלקוח מה"ח (מכות כ, ב) ופשיטא דבנדו"ד מברך ואין חשש ש"ש לבטלה (ואפילו אדרבנן - מברכינן). ומשו"ח צ"צ או"ח (ס"ה ואילך)...משמע ג"כ דפדאורייתא השיבא קיום מצות תפילין,

מדתתם במשנ"ב (סכ"ז ס"ו סק"ו) באחרים מניחים לו בנוגע לברכה - משמע ג"כ דס"ל דמברך.

ז"ע ראיתי בס' מאסף לכל המתנות (סכ"ז סק"ז) שהביא משו"ת חכמת שלמה, מהרי"א, מהר"ם שיך, מתנה חיים דבאהר מניח לו הפילין מברך. ואין ס' הנ"ל תח"י להוות טעמם, ולכאורה אבוהן דכולהו - ש"ס מכות הנ"ל...עכלה"ק

והנה בגליון ס"ט סי"א ברוקלין הקשה הרב י.ש. גינזבורג: "וצ"ע הק"ו עפ"מ ש הריטב"א שם בשם הר"ם מאיר, שהניקף בלא"ה עובר בלאו אלא שאין בו מעשה, וסגי במסייע דהוי מעשה כל דהו, אבל חוץ מאיסור הקפת הראש הרי קיי"ל ש"מסייע אין בו ממש" (שו"ע אדה"ז סי' ש"ג ס"ב ובכ"מ).

והנה בגליון צ"ב ס"ב ברוקלין המציא: " דמתי אמרינן אין בו ממש כשאינו משתתף בפעולה עצמה רק כ"שהוא מטה אצבעותי" אליו ומסייעה עמה קצת" ותו לא, בזה "אין בכך כלום", אבל השתתפות בפעולה עצמה, (כבחתוכת היציפדנים עצמה) שפיר חשוב עושה מעשה ואסור, וה"נ בנדו"ד מה שמשתתף להדק וכו' את התפילין חשוב מעשה" ע"כ

כרס לאחר שהקשיתי ע"ז שמפורש בגוף הסוגי' ד"מסייע" (שבח צג, א) שגם כשמשתתף בעצם הפעולה (כדוגמה מלאכת הוצאה, או מלאכת צידה ש"נעלו שניהם" וכי"ב) שנקרא "מסייע" גם בכה"ג (ראה גם בשו"ע אדה"ז או"ח סי' שט"ז ס"ז "הרחיק לכת הנה בגליון כ"ח ס"ז לוד והוסיף דבר חדש דב"ה יכול וזה

אינו יכול" אז דוקא מסייע אין בו ממש (אפי' כשמסייע בפעולה עצמה), אבל ב"זה אינו יכול וזה אינו יכול" בזה רוצה להשאר בחידושו שישינו הבדל בין משתתף בפעולה עצמה או לא.

ומביא סימוכין לדבריו לענייננו ממ"ש בתשובת חכם צבי סי' פ"ב ד"ההיא דעמיץ ופחה הוא מסייע גדול כי ההיא דניקף חייב דבלעדי עצמותו ופתיח תו א"א לכחול עיניו... דהו"ל כזה אינו יכול וזה אינו יכול"

וכן גבי ניקף הוי "זה אינו יכול וזה אינו יכול כיון דבלא הטייתו והזמנתו אין הלה יכול להקיפו"

וה"נ הוצאה השן הוי "זה אינו יכול וזה אינו יכול" ועיי"ש שמדייק מדברי אדה"ז בשולחנו כהח"צ עיי"ש.

ועפ"ז מסיים שא"ש מה שמשתתף להדק וכו' את התפילין חשוב מעשה ופשיטא דמברך, כיון דהוי "זה אינו יכול וזה אינו יכול" - דבלאו הטייתו והזמנתו אין הלה יכול להניחו את התפילין - והק"ו מניקף הוא דכאן לא רק שמזמין את ידו אלא גם משתתף בעצם פעולת ההנחה" עכ"ל

והדברים מבהילים א) שזה היפך גמור מהמפורש להדיא

בשו"ע אדה"ז דלא כהחכם צבי הנ"ל (1) לגבי הוצאת שן בסי' שכח ס"ג וז"ל "...ולכן מי שחושש בשינו ומצטער כ"כ עד שחלה ממנו כל גופו (אזי מותר לחלל ע"י נכרי) ואמר לנכרי להוציא ואת שחישראל מציא לו שינו ומסייע קצת בהוצאתו אין בכך כלום שמסייע אין בו ממש לפי שאף אם לא הי' הישראל מסייעו סיוע זה אלא שלא הי' מעכב על ידו הי' הנכרי יכול לעשות דבר זה בלבדו"

וכמו"כ (2) לגבי לכחול עיניו פוסק אדה"ז שם בסעי' כ"א "...אבל כשעושה לו הנכרי מותר לחולה לסייעו קצת כגון נכרי הכוחל לעין ישראל בסוף החולי שהיא קודחת מעט מותר לו לפתוח ולסגור העין שיכנס בו הכחול יפה שמסייע אין בו ממש כל שהוא שהי' יכול הנכרי לעשותו בלבדו בלא סיוע הישראלי אלא שלא הי' הישראל מעכב על ידו".

הרי מפורש יוצא מדברי אדה"ז שלכחול עיניו ולהוציא שינו הוי כ"זה אינו יכול וזה אינו יכול", ובזה הרי כבר מודה שאין לחלק בין משתתף בעצם הפעולה וכו'.

וא"כ מה מקום יש לדיוקן שרק התיר "כגון סגירת העין... פתיחת העין" - אבל לסייע בעצם הפעולה בודאי אסור, שאל"כ הו"ל לאשמעינן חידוש יותר גדול, שיותר גם לסייע בעצם הפעולה.

אבל סותר א"ע דהרי כנ"ל מפורש שאדה"ז דיבר באופן שהוי "זה יכול וזה אינו יכול" וע"ז כבר מודה שאין לחלק, וז"פ.

ב) עצם החידוש שאדה"ז ס"ל כהחכם צבי שבא ליישב דברי הט"ז (יו"ד סי' קצ"ח סקכ"א) דס"ל שאסור לאשה שהגיע ליל

טבילתה בליל שבת לומר לנכריה ליטלן ביד, דמסייע כעושה חצי שיעור "ודלא כשהש"ך בנקה"כ שם שמהיר.

גם בזה טעה בדבר המפורש, דבשו"ע אדה"ז סי' ש"מ ס"ב פוסק להדיא דלא כהט"ז וז"ל שם: ד"אף שהיא מטה אצבעותי אלי ומסיעה עמה קצת אין בכך כלום שמסייע אין בו ממש וראה בתהלה לרוד סי' שכ"ח ס"ק ג' סוף ד"ה והנה "וכ"כ הנה"ך בסי' קצ"ה וכן הסכמת אחרונים" ובסדרי טהרה יו"ד סי' קצ"ח ס"ק ל"ט גם דוחה דברי הח"צ עיי"ש וכותב ש"כל האחרונים ס"ל דלא כוונתי" ועי' באוצר מפרשי התלמוד מכות (כ, ב) ע' תת"ל הערה 180: "אולם רוב הפוסקים האחרונים פסקו שבכל התורה מסייע אין בו ממש" ועיי"ש שמביא (בין האחרונים שחולקים על הט"ז גם) דברי רבינו הזקן עיי"ש.

וא"כ אין מנסה לבאר דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א ואדה"ז עפ"י מ"ש בת"צ הנ"ל. ולקושטא דמילתא, כבר בגליון ס"ט שם כתב זאת בקיצור שאדה"ז פסק דלא כהט"ז והח"צ עיי"ש, ומוזר מאד מה שמתעלם בגליון לוד שם מכ"ז.

(ג) לא מובן כלל וכלל כיצד יש לפרש מ"ש בלקו"ש שם ש"אחר מניה לו תפילין והוא רק מהרוק או גם פחות מזה... - הכוונה שבלאו הטייתו והזמנתו אין הלה יכול להניחו את התפילין" והוי כ"זה אינו יכול וזה אינו יכול".

והרי הדברים ק"ו אם "סגירת העינין... פתיחת העינין... פתיחת הפה" ס"ל לאדה"ז שנקרא "זה יכול וזה אינו יכול" אף דבלעדי עצימותו ופתיחותו א"א לכחול עיניו" וכו',

כ"ש בנדו"ד: ש"אחר מניה לו" ועושה כל מעשה ההנחה, והשני עושה פחות מההדקה שנקרא "זה יכול וזה אינו יכול" ופשוט מאד. ובלא"ה לא העלה כלום לפי מ"ש הריטב"א והש"ך ששאנני ניקף וכו', וכמ"ש כבר בגליון קיב ברוקלין עיי"ש ואדה"ז הרי פוסק כהש"ך וכנ"ל.

(ד) עצם הידושו לחלק בין מסייע בעצם הפעולה או לא הנה הו"ך מדניקן בשו"ע אדה"ז הנ"ל (שטעה בזה כנ"ל) לא מציין לשום מקור אחר,

אבל הי' יכול לכאף להביא סמוכין לחידושו ממ"ש עד"ז הגרעק"א ברוש וחידוש (שבת שם ועוד) דמחדש: דחרי מיני מסייע הם, מסייע דהכא (סגירה ופתיחת העינין) ושאר מסייע שבש"ס, דכל מסייע שבש"ס היינו דמסייע בגוף הדבר אלא דמקרי מסייע מצד דגם בלעדו הי' הדבר אפשר לעשותו, אבל מסייע דהכא הוא להפך דא"ה הדבר להיות בלעדו אלא נקרא מסייע מצד מה שאינו עושה בגוף הדבר כלום אלא גורם ומכיין למלאכה, דבמה דעומץ ופותח אינו עושה עצם מעשה כוחל דהא אינו עושה הכחול בעיניו, אלא עושה הסיבה לשיוכל הנכרי לכחול ולפ"ז גם מאן דאית לי' דמסייע דהנא אין בו ממש, אכתי אפשר דסבר דמסייע אחר שבש"ס יש בו ממש, וכך להיפך מאן דאית לי' מסייע שבש"ס

אין בו ממש ויכול לסבור דמסייע דהכא יש בו ממש. ומיישב עפ"י קושיית התוס' ד"ה אמר (שבת שם).

ברם הגרעק"א בעצמו מסיים "אבל מה אעשה שרבותינו בעלי התוס' ז"ל הקשו בפרק המצניע שם מדר"ז דהתם אדר"ז דהכא ותירצו בטורח ודוחק רב, ודעתם רחבה מדעתנו" עכ"ל.

וראה גם ברש"י ביצה (כב, סוף ע"א) שמדמה האי דעמיץ ופתח ל"מי שאינו עושה מלאכה ממש אלא מסייע מעט ובלאו הוא מתעבדא" ולכן אין בו ממש כמו "גבי זה יכול וזה אינו יכול חייב ושאינו יכול פטור ואע"ג דקמסייע בהדי' מסייע אין בו ממש".

ועי' גם ברש"י שבת (צג, א) ד"ה שאינה "דזה אינו יכול וזה אינו יכול כל אחד ואחד כולי מעשה עביד"

ורק לפי ר"ש (שאיך הלכה כמותו) - ש"זה אינו יכול וזה אינו יכול פטור", ס"ל ש"אינו אלא כמסייע ופטור" אבל לפי מה דפסקינן להלכה כר"י ד"זה אינו יכול וזה אינו יכול" - חייב, לא נקרא בכה"ג "מסייע" ומה גם שאדה"ז בשולחנו פוסק כרש"י ותוס' והש"ך הנ"ל, ומג"א שם ועוד. לסיכום: להסביר את מ"ש בלקו"ש עפ"י מ"ש הח"צ ונגד פסק גלוי של אדה"ז אינו אלא מן החתימה. (ולעצם הקושי' ראה בגליון ע' קיב קיט ברוקלין בהערת המערכת שם).

אגב: בגליון לוד שם (ע' כג) מנסה לבאר באו"א את הק"ו משום "דמרובה מדה טובה" והק"ו הוא "ראי' מעונשים" ד"מחוייב מלקות מה"ת" - א"כ ק"ו "דמרובה מדה טובה" דמצות הנחת תפילין דמברן.

והוא עפ"י מ"ש בלקו"ש ח"י ע' 267 בענין חלוקת הש"ס בשותפות עיי"ש.

(להעיר שכבר הקדימו בכעין זה המערכת הברוקלין בגליון קיט ע' יא עיי"ש). ולענ"ד טעון מקור לחידוש כזה - ש"מדה טובה מרובה" מחשיבו (ולא רק לענין שכר וכו') גם שיוכלו לברך עליו - כי ידוע הרי מ"ש הרשב"א (שו"ת ח"א סי"ח) אלא "מצוה שאין בו מעשה אין מברכין עלי'" (ראה בגליון לוד שם ס"ח וש"נ) וא"כ מה יתן ומה יוסיף לכאו' ש"מדה טובה מרובה" לאחר שהמעשה הוא העיקר.

הרב שלום דובער הכהן
- נחלת הר חב"ד -
אה"ק

ג. בלקו"ש ח"י"ה ע' 435 כותב כ"ק אדמו"ר שליט"א ... מנהגנו שאין אומרים תהלים מלאחרי שקיעת החמה ועד לאחרי חצות לילה עכ"ל. דהיינו שאין אומרים תהלים משקיעת החמה.

ויש להעיר דבספר המנהגים ע' 20 נדפס... ידוע אשר בלילה - החל מצאת הכוכבים ... אין אומרים תהלים עכ"ל. (ובשוה"ג: הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א) דהיינו שאין אומרים תהלים מצאת הכוכבים וצ"ע. א' מאנ"ש

- דיטרוט מיטעגען -

ב ג ל ה

ד. בתשובות וביאורים סי' ד' הערה 1 מחלק בין נשבע שלא יישן ג' ימים דמלקין אותו וישן לאלתר לנשבע שלא יאכל ז' ימים דמלקין אותו ואוכל; דבנשבע שלא יישן הא דהוי, שבועת שוא הוא מסעם דבטבע האדם אשר במשך ג' ימים על כרחו יישן, משא"כ בנשבע שלא יאכל הטעם הוא דלא חלה שבועתו הוא מפני שימיה אם לא יאכל ולא מפני שעל כרחו יאכל את"ד.

וממשיך שם בהערה זו"ל: ובחילוק זה יש להסביר דעת הירושלמי (הובא בכס"מ הל' שבועות פ"ה ה"כ) דבשבועה שלא .. ז' ימים אינו אוכל לאלתר וע"כ לומר דה"ל להירושלמי דחלה השבועה ודלא כמ' בשינה, אף שגם באכילה הרי נשבע על דבר שאי אפשר לקיימו (עי' ש"ש בכס"מ), והסברה בזה היא דבשבועה שלא אישן ג' ימים אי אפשרות היא בשינה גופה משא"כ באכילה עכ"ל.

הנה כ"ק אדמו"ר שליט"א מבאר דגם לסברת הירושלמי (וכן הוא הר"ן בפ"ג דשבועות עי' כס"מ שם) הוה נשבע שלא יאכל ז' ימים, שבועה שאי אפשר לקיימו אלא דכיון דאי אפשרות לא הוה באכילה גופא לא הוה שבועת שוא וסברת הרמב"ם בפ"ה דשבועות שדעתו דחלה שבועתו צ"ל דס"ל דמ"מ כיון דסו"ס אי אפשר לקיימו לכן הוה שבועת שוא. אך צריך ביאור אמאי הוה שבועה שלא אוכל ז' ימים שבועה שא"א לקיימו?

והנה בגליון מהרש"א ביו"ד סי' רל"ו מבאר סברת הירושלמי (והר"ן) דבשבועה שלא אוכל לא הוה שבועה שא"א לקיימו שהרי אפשר לו למות ולא לאכול (משא"כ בשינה שבהכרח יישן). וכן משמע בחידושי נימוקי יוסף בשבועות שם שהביא שם סברת הר"ן (והירושלמי) וכתב ע"ז וז"ל: תמהני על מה שחמה הרנב"ר ז"ל על הרמב"ם ז"ל, כי איני רואה חילוק בדבר, דבין בזה ובין בזה (ר"ל שבין שבועה שלא אישן ובין שבועה שלא אוכל) אין חלות לשבועה דמה לי אם האונס בא מצד הגוף דהיא השינה ואם מצד התורה דהיא האכילה עכ"ל.

נראה מדבריו שפירש דעת הר"ן (והירושלמי) דהוה אפשר לקיימו שהרי אפשר לו שלא לאכול ולמות (משא"כ בשינה) וע"ז הקשה כיון דגם בשבועה שלא אוכל הרי ע"פ תורה מחוייב הוא לאכול א"כ הוה שבועת שוא כיון דא"א לקיימו, וא"כ (ראה דבהא פליגי הרמב"ם והר"ן) (והירושלמי) אי שבועה שא"א לעמוד בו מצד הדין, הוה שבועת שוא או לא, ועי' בספר אפיקי ים, סימן כ"ח מ"ש בכל הנ"ל באריכות. ועי' צפנת פענח על הרמב"ם שם מ"ש במחלוקת הרמב"ם והר"ן אך מלשון כ"ק אד"ש בחשובות וביאורים שם שמבאר באופן אחר. וי"ל הביאור בפשטות דהא דאפשר לו למות לא נחשב לאפשר לקיימו דהוה דבר בלתי רגיל שירעיב עצמו עד שימות, ובפשטות כשנשבע שלא יאכל ז' ימים לא נכלל מצב בלתי רגיל של מיתה, ומכיון שמצד מצב וסדר חיי בני אדם הרי מניעת המיתה מחייבת אכילה וכן נחשב שבועה שא"א לקיימו.

אלי' זילברשטיין

ה. בגליון קמ"א כותב הר"ש מרזב שי' וז"ל: דחמיר כ"כ לרבנן לעשות סיום של מלאכה שלמה בשביל זה אסרו אפילו להוציא מבעו"י משום חששא דשמא יניח עכ"ל.

לכאורה מצינו איפכא בשו"ע אדה"ז סי' רנ"ב סעי' י"ז וז"ל: לא יצא אדם לר"ה סמוך לחשכה וחפץ בידו גזירה שמא ישכח להסיר החפץ מידו להצניע עד לאחר שחשכה ואז יזכור שהחפץ בידו וישכח שהוא שכת ויצא ג"כ עם החפץ מר"ה לר"ה עכ"ל הרי רואים מכאן שכל החשש שבשבילו אסרו להוציא חפץ סמוך לחשכה הוא שמא יעשה מלאכה שלמה בשבת גופא, אבל משום שמא יניח בלבד לא היו גוזרים, (ודוחק לומר שזה מה שנקט מציאות של מלאכה שלמה היא רק לרווחא דמילתא).

הרב פנחס קארף
- משפיע בישיבה -

ח ס י ד ו ת

ו. בד"ה ציון במשפט תפדה ש.ז. ביאר כ"ק אד"ש דע"י שהאדם הוא ציון וסימן ע"ד הרשב"י שאמר אנה סימנא בעלמא, עי"ז דוקא נעשה הפד"י והשיבה בתכלית השלימות, ומבאר שזה נעשה ע"י עבודת התשובה, שבעבודה זו יש המעלה דטרם יקראו ואני אענה. ולכן אמר רשב"י יכולני לפטור את העולם מן הדין, דכאשר ישנו ענין של דין הרי מובן שצריך לענין התשובה כדי להסיר הדברים הבתלי רצויים.

ולהעיר מד"ה איתא בזהר ש"פ אמור תשמ"ב, שהרשב"י פעל ירידת הגשמים ע"י לימוד התורה וזה פעל עד כדי כך שטרם יקראו ואני אענה, והיינו שכיון שעבודתו הי' תורתו אומנתו לכך פעל ירידת הגשמים באופן הנ"ל.

חיים יעקב דלפיין
ישיבת אור אלחנן - חב"ד
ל.א. קאליפורניא

ש י ח ו ת

ז. בקשר לסיום כ"ק אדמו"ר שליט"א בכ"ף מנ"א אודות החילוק בין הבבלי להירושלמי בסדר המסכתות דמועד קטן וחגיגה.

הנה לכאורה יש להעיר שזה מתאים ג"כ עם מה שביאר כ"ק אדמו"ר שליט"א בכ"מ (לקוטי שיחות ח"ד ע' 1336 והלאה ועוד) שהירושלמי הוא בחי' אור (ישר) ובבלי הוא בחי' בירור מן החשך - במחשכים הושבני - והעלם (אור חוזר), והיינו ששיטת הבבלי הוא שדנין המצב בהוה - איך שהוא עכשיו - ושיטת הירושלמי הוא שדנין המצב בעתיד (אם הוא חשוב יותר), ואף שלכאורה עכשיו המצב אינו כן אעפ"כ דנין כמו שיהי' בעתיד, וכך לענינינו, הבבלי אינו רוצה לסיים במועד קטן מצד ענינו עכשיו (ענין דמעה - היפך החיים - וכו'), משא"כ הירושלמי ששיטתו שדנין המצב לעתיד. ובעתיד יהי' ומחה ה' כל דמעה. וכביאור כ"ק אדמו"ר שליט"א.

הרב ברוך שפירא
- ברוקלין נ.י. -

ח. בהתוועדות דכ"ף מנ"א ביאר כ"ק אד"ש ע"ד דברי הספר חסידים סי' רס"א (בהוצאת הר"ר מרגליות) בענין לימוד מס' מו"ק (ובפרק מי שמחו), דהמס' דומה למת מצוה שאין לה עוסקים ולכן "אתה תלמדם ותקבל שכר גדול כנגד כולם", ומ"מ היות ותופסין אותו בחזקה סכנה וא"כ "אפילו אינו מקום מסובך - מזיק, לפי שלשון בני אדם ועינם מזקה", לכן "ילמדו הרב בחסאי לא יפרסם ולא יזיק ולא ינזק".

והנה לאחרונה דנו רבני אנ"ש בנדון, וז"ל תשובת הגר"י הכהן שיחי' הענדל, אב"ד קהלת אנ"ש מונטריאל:

ב"ה ב' מנ"א תשמ"ב. כבוד ידידי... שלום וברכה!
 בדבר שאלתו אודות המבואר בספר חסידים סי' רס"א בדבר פרסום לימוד מס' מו"ק האם יש לחוש לזה בנוגע לימוד שיעור ברבים ופרסומו, הנה לדעתי ממקום שבאח הנה יש לדון שכהיום ובזמן הזה אין לחוש כלל, כי הס"ח עצמו כתב הטעם להחשש סכנה ח"ו לפי שכל דבר שבני אדם תופסין אותו בחזקה סכנה אפילו שאינו מקום מסוכן יכול ח"ו להזיק, הנה כהיום אין מי בכל העולם שיחשוד בזה לחשש ופוק חזי מאז שנסדר הלימוד של דף היומי בכל העולם ומפרסמים השיעור של מס' מו"ק ברבים הן בהלימוד והן בפרסום העיתונות וכן נוכל לראות כי כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר כמה פעמים הדרך עמ"ס מו"ק ולית מאן דחש לה וכמבואר מאן דקפיד כו' ומאן דלא קפיד לא קפדינן, ובכלל אינני מבין מה שבס"ח מביא ג"כ את הפרק מי שמחו, ולא כלל בזה כל מס' ברכות ולמה במס' מו"ק כלל כל המס' הלא עניני האבלות הוא רק בפרק ואלו מגלחין והראי' מהלכות ת"ב שאסור ללמוד רק בהל' המעציבות ובכלל זה פרק ואלו מגלחין ולא כל המס' הגם שבשאר פרקינן מביא ג"כ כמה ענינים מהל' אבל, וצ"ע לע"ע בזה.

ומכל הנ"ל נלע"ד שבזמן הזה ובפרט לימוד התורה ברבים הנה זכות הרבים יעמוד בזה ובפרט אם ע"י הפרסום יתרבו הלומדים, אין לחשוש שום חשש ח"ו ויעזור השי"ת שבזכות התורה ולומדי' יקויים היעוד ישמה ישראל בעושי וישמה הד' במעשיו בגאולה האמיתית והשלמה ביחד עם כ"ק אדמו"ר שליט"א בראשו ע"י משיח צדקנו בב"א. ידידי הדושה"ט, יצחק הכהן הענדל.

ופשוט דלפי כ"ז אין מקום לדלג על לימוד מס' מו"ק, וכמבואר בתשובת הגר"ש שי' דווארקיין, אב"ד דקהלתנו:

ב"ה ו' מנ"א תשמ"ב. כ' ידידי ... שלום וברכה!

במענה על שאלתך האם צריכים להעיר ולעורר הלומדים ברבים שיעור גמרא על סדר הש"ס לדלג מס' מו"ק בלמודם מפני שמצאת בס"ח וכו'.

הנה הלמוד בהלכות אבלות ר"ל, מקובל בכל תפוצות ישראל שמי שיש לו הורים אינו לומדם משום אל יפתח וכו' רק דב שקהלה שצריך להשיב לשואליו בד"ז, וזה רק בלמוד הלכה למעשה,

אבל הלמוד בגמרא ובפרט למוד תורה ברבים הנה במדינתנו הי' ככל עיר ועיר כמה בחי מדרשים שהי' שם קביעות למוד הש"ס על הסדר, ומעולם לא שמענו ולא ראינו שיהי' מדלגים מס' מו"ק, וגם אנחנו פה בבהמ"ד למדנו הש"ס על הסדר (מלבד סדר קהשים) ב' פעמים ולא דלגנו מס' מו"ק, ע"כ הנה להם לישראל מנהגם בזה, וא"צ לדקדק באלו ענינים הרבה ואל תצדק הרבה, כי שומר מצוה לא ידע דבר רע כ"א טוב וזפרט תורה כי לקה טוב וגו' ובפרטי פרטיות תורה ברבים והנני מקצר לע"ע ואומר שלום.

הרב משה וואלפסאן

- ברוקלין נ.י. -

ט. בהתועדות דחמשה עשר באב נתבאר דבט"ו באב עצמו עדיין כרתו עצים למערכה, כמו גמרה של תורה שהסמחה היא ביום הסיום עצמו, ועפ"ז, מה שאמרו שמת"ו באב ואילך תשש כחה של חמה ולא היו כורתים עצים למערכה, הכוונה בזה - לט"ז באב כי ביום ט"ו עצמו עדיין החמה בתוקפה, וזה מתאים עם הא שבט"ו בחודש קיימא סיהרא באשלמותא, שעד"ז הוא בנוגע להחמה, שבט"ו באב עדיין היא בתקפה, וכ"ק אד"ש הביא קושיית רבותינו נשיאינו (ד"ה נחמו עת"ר) שלכאורה חדשי הלבנה וחדשי החמה אינם משתווים זל"ז ואיך אפ"ל שהזמן דתשש כחה של חמה יהי' חל לעולם בט"ו באב (שנקבע לפי חדשי הלבנה) וסיים, שעכ"פ כן הוא, שהלים באותו היום. ע"כ תוכן השיחה.

ולכאורה ביאור זה אינו מתאים עם המבואר בד"ה עת"ר שם, כי שם (סוף פרק יו"ד) מפורש, שהענין דקיימא סיהרא באשלמותא הוא הגורם שיהי' תשש כחה של חמה, כי ישראל מונין ללבנה, וכאשר קיימא סיהרא באשלמותא אז תשש כחה של חמה... אה"ע שמונין לחמה. ומפשטות הלשון משמע שזה נעשה תיכף בט"ו באב.

ואילו בהשיחה נתבאר להיפך, דזה שבט"ו בחודש קיימא סיהרא באשלמותא אזיל בד בבד עם זה שבט"ו באב עדיין חמה בתוקפה.

הרב יהודה בר"ד

- ברוקלין נ.י. -

י. בגליון מ"א (קמ"ד) אות ו' העיר הרב ברוך שפירא בקשר להמנורה שהיו הקנים יוצאים באלכסון ולא בחצי עיגול. מביא ראי' שהמנורה שהיתה מצויירת בשער סיטוס אין זה ציור מנורת משה אלא שלמה, וכך רוצה לומר שאין כל ראי' שמנוחו שלמה היתה בדומה למנורת משה ע"כ.

ובאתי רק להעיר שמה שכתב שאין כל ראי' וכו' זה אינו עלה יפה עם ביאור כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתועדות ש"פ תרומה (תשמ"א עיי' הנחות הת"א אות מט) דמבאר כ"ק אד"ש בפירוש"י "העשה המנורה" שנתקשה משה במעשה המנורה וכו' ושואל כ"ק הרי בפסוק יוכן תעשו מפרש רש"י לדורות כגון: ..מנורות שלמה וכו' הרי רואים ששלמה עשה מנורות ולא התקשה ולמה משה

כן התקשה. ומבאר ג' טעמים. וטעם הג' הוא שהבן חמש למקרא מבין שמסתמא שלמה לקח את מנורת משה ושם אותה בחול ונעשה מזה דפוס ולכן שלמה לא התקשה.

ולפי ביאור הנ"ל בוודאי לא שייך לומר שזה הי' לא בדומה כי "דפוס" זה בדומה ממש.

ג.נ.

יא. בשיחת ש"פ מטו"מ ש.ז. (נדפס בהנחות בלה"ק) סוף אות מ"ח ביאר כ"ק אד"ש שבחירת ורצון העצמות ישנו בכל פרט ופרט שבכל מצוה. ועד"ז בנוגע לבחירת העצמות בבנ"י שהבחירה היא בכאו"א מישראל באופן פרטי.

ולהעיר מהמבואר בלקו"ש י"ב - י"ג תמוז ש.ז. אופן השגחה פרטית עפ"י שיטת הבעש"ט שנוגע ומשיגה על כל פרט ופרט מצד עצמן.

ואופ"ל שכיון שנחאוה הקב"ה להיות לו יח' דירה בתחתונים ולכן כל פרט שבהבריאה צ"ל דורכגענומען עם אלקות, ולכן בחירת העצמות והשגחת הקב"ה הוא בכל פרטי הבריאה.

חיים יעקב דלפין
ישיבת אור אלחנן - חב"ד
ל.א. קאליפורניא

ש ו נ ו ת

יב. במפתח רשימת מאמרי כ"ק אדמו"ר (מהוריי"ץ) נ"ע ונערך ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (קה"ת - תשכ"ח) משנת תר"ץ (ע' 17) מביא שם ד"ה קרוב .. ד' ב' אייר.

ומעיר ע"ז בשוה"ג וז"ל: נדפס בקונטרס ט'. וכן שני המאמרים הבאים אחריו.
לכאורה אינו מובן בזה:

א) בפנים נרשם המאמר קרוב ה' קודם כל המאריך, ובשוה"ג מביא כל המאריך קודם לקרוב ה'.

ב) לפי הסדר שבשוה"ג שהמאמר קרוב ה' הוא לאחר כל המאריך נמצא השני מאמרים הבאים אחריו הוא מאמר רבא חזיא והמאמר רבי וכו' ולכאורה המאמר רבי וכו' אינו נמצא בקונט' ט'. (בקונט' ט' נמצאו 1) כל המאריך 2) קרוב 3) רבא חזיא.

ג) הרי המאמר קרוב ה' הוא מיום ד' ב' אייר וזה הוא בפ' תזו"מ לאחרי שמיני, ובפנים הוא מביא את זה קודם פ' שמיני.

א' מאנ"ש

- דיטרוט משיגען -

יג. כדאי להעיר שמצאנו ראינו בהלוח כמה ענינים בדוגמת הרמב"ם בחיבורו.

החל מהתחלת הלוח המתחיל בש' הוי' שעד"ז התחיל הרמב"ם חיבורו.

וכמו"כ למיום הלוח מביא כ"ק אדמו"ר שליט"א פתגם של אדה"ז: "איך וויל ניט דייך ג"ע און איך וויל ניט דייך עוה"ב כו' איך וויל מער ניט אז דיך אלייך".

ולהעיר מלשון הרמב"ם בסיום חיבורו הל' מלכים פי"ב ה"ד: לא נחאונו חכמים .. ימות המשיח ... אלא כדי שיהיו מנוייך בתורה וחכמה ... כדי שיזכו לחיי העולם הבא. ועד"ז יש להעיר בגוף הלוח עצמו החל מיום ו' סבת (היות שלפנ"ז הרי מדובר בענייני חנוכה כו')

ו' סבת - דע את אלקי אבין גו' - הל' יסוה"ת.

ז' סבת - לזכות לזיכור הנפש - הל' דענת.

ח' סבת - הצ"צ ציוה להמלמדים שלמדו עם נכדיו הקטנים - הל' ת"ת.

ט' סבת - נהיגין בנוסח עלינו לומר: שהם משתחוויים להבל ולריק - הל' עבודת כוכבים.

י' סבת - יעזוב רשע דרכו גו' בלא השובה א"א לגשת אל הקדש - הל' תשובה.

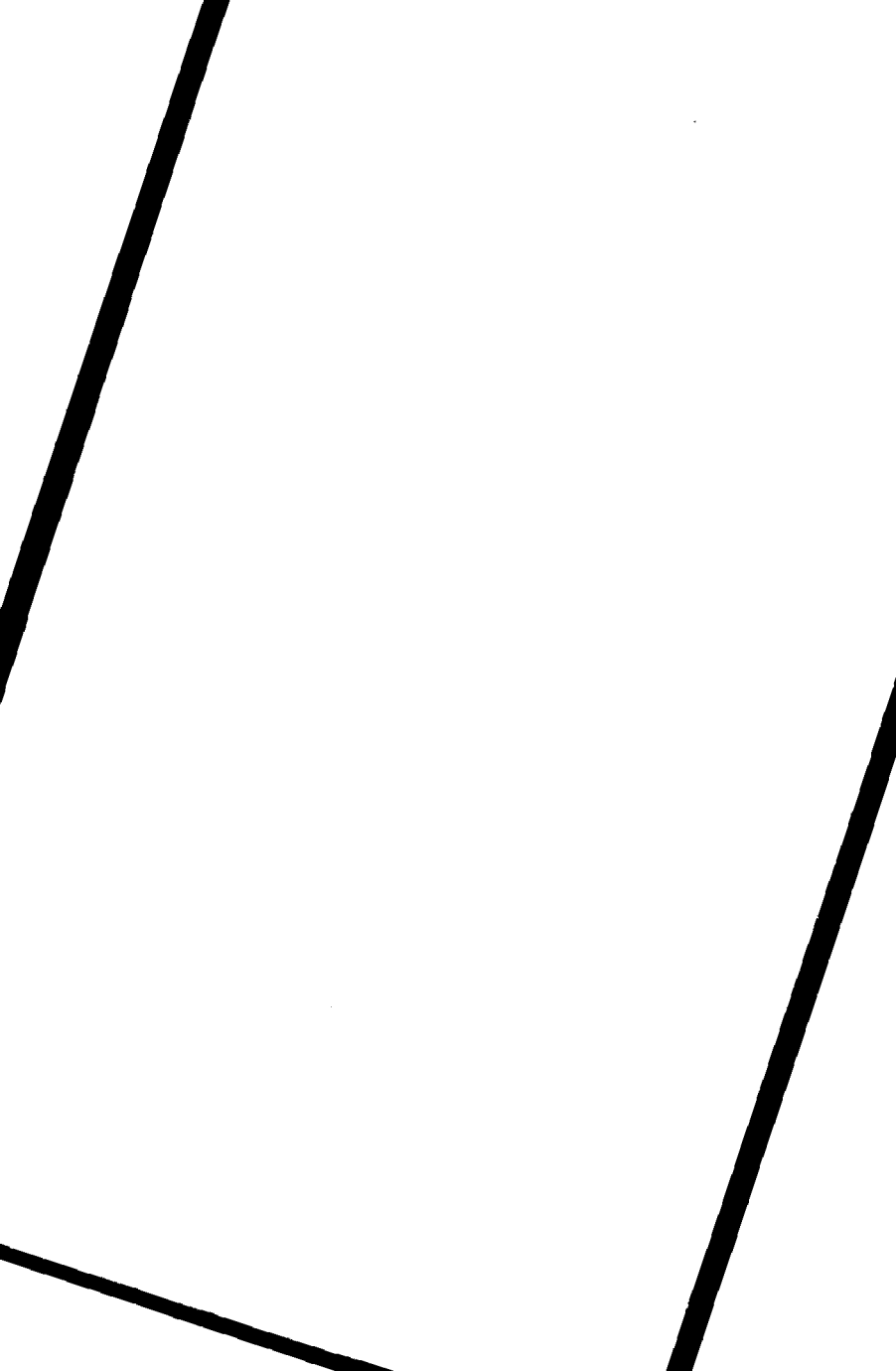
כך להעיר שביום כ' סבת יום הילולא של הרמב"ם מביא הפתגם של אדמו"ר האמצעי מה שאמר: אז איינער רעדט מיט דעם אנדערן בענייני עבודה און זיי לערנען צוזאמען איז דאס צוויי נפש האלקית אויף אייך נפש הטבעית.

ורואים איזה ענין שהוא סגנון שונה מכו"כ מקומות בדא"ח שלשון הרגיל הוא: נפש הבהמית (ולא נפש הטבעית) וכאן מדייק (בפתגם זה עם) חיבה זו "הטבעית". ויש להעיר שזהו מה שהרמב"ם מכנה הנה"ב בתואר זה "הטבעית" בשמונה פרקים שלו ובכ"מ. ועפ"ז מובן שייכות הפתגם הנ"ל ליום זה.

הרב מיכאל אהרן זעליגזאן
- ברוקלין נ.י. -

ת ק ו ן ט ע ו ת

בגליון קמ"ד ע"ס' שורה ב' נדפס קלוטה וצ"ל העדר קליטה

ל ז כ ו ת

הילדה חנה תחי'

לאורך ימים ושנים טובות

נולדה ביום ג', כ"א מנחם-אב

תהי' שנת ביאת משיח

שמונים שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

ו ל ז כ ו ת

אחותה נחמה דינה תחי'

* * *

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ח הרה"ת ר' יעקב הלוי וזוגתו מרת חי' צירא שיחיו

ל ו י ן